

**MINISTERUL
EDUCAȚIEI ȘI CERCETĂRII**

**REPERE METODOLOGICE
PRIVIND ORGANIZAREA PROCESULUI EDUCAȚIONAL
ÎN ÎNVĂȚĂMÂNTUL GIMNAZIAL LA DISCIPLINA
EDUCAȚIE PLASTICĂ
ÎN ANUL DE STUDII 2022-2023**

Chișinău, 2022

I. IMPLEMENTAREA DOCUMENTELOR POLITICILOR EDUCAȚIONALE ÎN ANUL DE STUDII 2022-2023

Conform Planului-cadru pentru învățământul primar, gimnazial și liceal, *Educația plastică* are statut de **disciplină obligatorie** în aria curriculară Arte. În anul de studii 2022-2023 formatul documentelor școlare de tip reglator, aplicate în implementarea pachetului curricular la disciplina Educație plastică, include:

1.1. documente reglatorii de ordin general:

- Codul Educației al Republicii Moldova, modificat LP138 din 17.06.2016, MO184 192/01.07.2016 art.401, intrat în vigoare la 01.07.2016;
- Planul-cadru pentru învățământul primar, gimnazial și liceal, anul de studii 2022-2023 (aprobat prin ordinul nr. 123 din 28.02.2022);
- Ordin nr. 1249 din 22.07.2018 cu privire la aprobarea Instrucțiunii privind managementul temelor pentru acasă, în învățământul primar, gimnazial și liceal;
- Ordin nr.193 din 17.03.2022, cu privire la aprobarea Programului activităților extrașcolare în învățământul primar și secundar, ciclul I și II;
- Ordin nr.1467 din 12.11.2019, cu privire la modificarea și completarea Nomenclatorului tipurilor de documentație școlară;
- Ordin nr. 70 din 30.01.2020, cu privire la aprobarea Regulamentului privind evaluarea și notarea rezultate lor învățării, promovarea și absolvirea în învățământul primar și secundar;
- Ordin nr.269 din 09.03.2020, privind aprobarea Regulamentului-cadru cu privire la funcționarea consiliului de administrație al instituției de învățământ general;
- Ordin nr.581 din 23.06.2020, cu privire la aprobarea Metodologiei de evaluare a instituțiilor de învățământ general și Metodologiei de evaluare a cadrelor de conducere din învățământul general;
- Ordin nr.336 din 18.05.2022, cu privire la aprobarea Instrucțiunilor privind completarea catalogului școlar în anul de studii 2022-2023;
- Ordin comun MEC și MS nr.226_362 din 15.04.2022, cu privire la măsurile de protecție în contextul epidemiologic al COVID-19.

1.2. documente curriculare specifice disciplinei:

- Curriculumul național. Educație Plastică pentru clasele I-IV; *Curriculum disciplinar; Ghidul de implementare a Curriculumului pentru învățământul primar* (aprobat prin ordinul nr. 1124 din 20.07. 2018);
- Curriculum național. Educație Plastică pentru clasele V-VII; *Curriculum disciplinar; Ghid de implementare* (aprobat prin ordinul nr. 906 din 17.07.2019);
- Metodica de Evaluare Criterială prin Descriptori la disciplinele Educație muzicală, Educație plastică, Educație tehnologică și Educație fizică, Clasa a V-a, aprobată prin Ordinul Ministerului Educației, Culturii și Cercetării al Republicii Moldova nr. 1324 din 08.09.2018;
- Curriculum de bază pentru domeniul Arte, Profilurile: Artă muzicală, Artă plastică /vizuală/decorativă, Artă teatrală/dramatică, Cinetografia, Artă coregrafică (cercuri extrașcolare), aprobat la ședința Consiliului Național pentru Curriculum din cadrul Ministerului Educației, Culturii și Cercetării al Republicii Moldova, proces-verbal nr.28 din 06.07.2021, ordin nr.914 din 16.07.2021).

Pentru elevii cu CES, cadrele didactice vor elabora planuri educaționale individualizate în baza curricula disciplinei (2019) în conformitate cu ghidul metodologic „Individualizarea procesului educațional prin adaptări curriculare”, aprobat prin ordinul ME nr. 671 din 01.07.2017.

Oferta variabilă a Planului-cadru de învățământ pentru anul de studii 2022-2023 conține o listă a disciplinelor opționale, aprobate de MECC, ce include la aria curriculară ARTE-**Limbajul formelor vizuale (cl.VIII)**. Această opțiune este oferită elevilor interesați de studierea și exersarea în continuare a conținuturilor vizate de limbajul de expresie plastică în domeniul artelor plastice/vizuale.

II. REPERE METODOLOGICE PRIVIND PROCESUL EDUCAȚIONAL LA DISCIPLINA EDUCAȚIE PLASTICĂ

2.1. Proiectarea strategiilor didactice

În conformitate cu prevederile pct. 8.1. ale Reglementărilor speciale privind organizarea anului de studii în contextul epidemiologic COVID-19, se va propune scenarii didactice de alternativă ale aspectelor specifice, privind organizarea procesului educațional la disciplina Educație plastică. În acest context rămân valide sugestiile din reperele metodologice din 2018-2019, 2019-2020, 2020-2021, 2021- 2022.

Curriculumul la disciplina Educație plastică constituie o sursă de proiectare didactică, constituie reperul principal, documentul reglator pentru proiectarea personalizată a activității didactice la clasă. Cadrul didactic poate lua decizii asupra modalităților de proiectare didactică pe care le consideră optime în asigurarea calității procesului educațional la clasă.

Proiectarea de lungă durată:

- este un document administrativ, care se întocmește de către cadrul didactic la începutul anului școlar pentru fiecare clasă și admite operarea unor ajustări, dezvoltări pe parcursul anului, în funcție de dinamica reală a clasei de elevi;
- trebuie să constituie un instrument funcțional, care să asigure un parcurs ritmic al conținuturilor și evaluărilor în cheia paradigmei ECD, punctat în baza structurii anului școlar și orientat spre realizarea finalităților curriculare de către elevii clasei;
- este oportun să aibă un **caracter personalizat**, realizând o confluență a normativității didactice cu creativitatea și competența profesională a pedagogului – benefică, întâi de toate, pentru elev; Proiectul de lungă durată include: antetul, proiectarea administrării disciplinei și proiectarea unităților de învățare.

Structura recomandată a proiectului de lungă durată:

1. Antetul proiectului de lungă durată va include următoarele elemente:

Disciplina: se scrie denumirea disciplinei în conformitate cu Planul-cadru;

Competențele specifice disciplinei: se transcriu din curriculumul disciplinar;

În *Bibliografie* se listează produsele curriculare aferente disciplinei.

2. Proiectarea *administrării disciplinei* se axează pe reflectarea numărului de ore (pe săptămână, an de studii) și corelarea acestora cu unitățile de învățare.

Nr.de ore/săptămână	Nr.de ore/an			
	Nr. ore	Evaluări		
EI		EF	ES	

Figura 1. Administrarea disciplinei

Indicațiile pentru completarea rubricilor prevăd următoarele aspecte:

- *Nr. de ore/săptămână* – se scrie în conformitate cu Planul-cadru.
- *Nr. de ore/an* – se calculează în funcție de structura anului școlar, care este stabilită pentru fiecare an de învățământ în parte de către MEC al Republicii Moldova.
- *Unitățile de învățare* – pot fi eșalonate preluând denumirile unităților de conținut (modulelor) din curriculumul disciplinar.

- *Nr. de ore/modul* – se proiectează orientativ, ținând cont de: recomandările din curriculumul disciplinar (v. Repartizarea conținuturilor pe clase și unități de timp);
- *Evaluări* – se proiectează ținând cont de recomandările descrise în curriculum, se vor proiecta evaluări inițiale (EI) la început de an/semestru, evaluări formative (EF) la sfârșit de module și evaluări sumative (ES) la final de semestre;
- *Observații* – în această rubrică se înregistrează modificările care, eventual, vor surveni pe parcursul anului școlar.

Proiectul didactic de lungă durată se recomandă a fi planificat pe semestre și aprobat de către directorul instituției de învățământ până la sfârșitul lunii septembrie. Pentru a proiecta procesul de evaluare și a elabora instrumente de evaluare la *Educația plastică*, cadrul didactic trebuie să selecteze produsul(ele) relevante din lista celor recomandate (se admite și propunerea unor produse opționale) în corespundere cu *unitățile de competențe*, în corelare cu *conținutul de învățare și activitățile de învățare și evaluare recomandate*.

Unități de competență	Detalii de conținut	Nr. de ore	Data	Resurse	Evaluare	Observații

Figura 2. Aspecte ale Proiectării didactice de lungă durată

Proiectarea de scurtă durată:

Proiectul didactic de scurtă durată oferă o schemă rațională și personalizată a desfășurării lecției, în baza a trei repere intercondiționate: obiectivele lecției – ceea ce ne propunem să realizăm; conținuturi și strategii didactice – elementele necesare pentru a realiza ceea ce ne-am propus; strategii de evaluare – modul în care măsurăm eficiența învățării. Proiectarea didactică de scurtă durată include: *antetul; demersul didactic/scenariul didactic/ desfășurarea lecției sau a activității*.

Antetul proiectului de scurtă durată poate avea următoarele componente:

- *Clasa* – se indică clasa în cadrul căreia se va desfășura lecția;
- *Disciplina* – se indică disciplina pentru care este proiectată lecția;
- *Subiectul lecției* – se transcrie din proiectul de lungă durată;
- *Tipul lecției* – se indică tipul corespunzător al lecției din perspectiva formării competențelor: 1) de formare a capacităților de dobândire a cunoștințelor; 2) de formare a capacităților de înțelegere a cunoștințelor; 3) de formare a capacităților de aplicare a cunoștințelor; 4) de formare a capacităților de analiză – sinteză a cunoștințelor; 5) de formare a capacităților de evaluare a cunoștințelor; 6) mixtă;
- *Unități de competență* – se indică unitățile de competență prioritare pentru lecția dată, se transcriu din curriculum, în variantă schematică sau desfășurată;
- *Obiectivele lecției* – în funcție de situația concretă, se formulează 4-6 obiective deduse din unitățile de competență selectate pentru lecția dată, reflectând în mod adecvat domeniile: *cognitiv, psihomotor, afectiv*;
- *Strategii didactice* – se descriu în conformitate cu demersul lecției: *formele de organizare* (frontală, individuală, în grup); *metode, procedee și tehnici didactice; mijloacele didactice* (demonstrative, individuale, distributive); *mijloacele elaborate* de către cadrul didactic;
- *Strategii de evaluare* – se vor indica: *tipul evaluării* în contextul ECD (EI, EF, ES); *instrumentul de evaluare și produsul* (produsele) evaluat(e) (în cazul evaluării instrumentale) însoțit(e) de criteriile de succes; procedeele de autoevaluare/evaluare reciprocă;
- *Bibliografie*.

Proiectarea demersului didactic al lecției poate fi realizată atât în baza secvențelor instrucționale (ISC) eșalonate în corespundere cu tipul lecției, cât și în baza etapelor lecției-cadru Evocare – Realizarea sensului – Reflecție – Extindere (ERRE).

În practica pedagogică, gradul de desfășurare a conținutului proiectului ține de performanțele cadrului didactic (gradul didactic ș.a.) și se stabilește de comun acord cu managerul responsabil de disciplină.

Activitățile extrașcolare la profilul Arte:

Activitățile extrașcolare/cercuri în învățământul general se vor desfășura în baza documentului “CURRICULUM DE BAZĂ pentru domeniul Arte, Profilurile: Artă muzicală, Artă plastică/vizuală/decorativă, Artă teatrală/dramatică, Cinetografia, Artă coregrafică (cercuri extrașcolare), aprobat la ședința Consiliului Național pentru Curriculum din cadrul Ministerului Educației, Culturii și Cercetării al Republicii Moldova, proces-verbal nr.28 din 06.07.2021, ordin nr.914 din 16.07.2021”

https://mecc.gov.md/sites/default/files/1_curriculum_de_baza_domeniul_arte_cercuri.pdf

Curriculumul de bază pentru educația extrașcolară, domeniul ARTE este elaborat în cadrul proiectului Ministerului Educației, Culturii și Cercetării al Republicii Moldova, privind reformarea acestui subsistem și îndeplinește următoarele funcții: proiectivă, reglatorie, evaluativă și normativă. Documentul se adresează cadrelor manageriale, cadrelor didactice, conducătorilor de cercuri din instituțiile de învățământ general/extrașcolar și altor structuri prestatoare de acest tip de serviciu.

Prezentul Curriculum se structurează pe profiluri și tipuri de activități artistice, care la rândul lor determină și tipologia cercurilor și altor forme de organizare a educației extrașcolare. De menționat, că tipologia profilurilor, tipurilor de activități și formelor de organizare a educației extrașcolare în cadrul acestui domeniu sunt deschise spre dezvoltare, complementare și extindere.

Așa dar, domeniul ARTE se structurează pe diverse profiluri, în cazul nostru vom menționa:

Artă plastică/vizuală/decorativă, care include conținuturi din domeniile:

arte decorative aplicate: *batic, artizanat, arta biserului, ceramica;*

design: *design vestimentar, design grafic și altele;*

educație plastică: *pictura în acuarelă, guașe, culori acrilice; desenul, grafica de carte;*

construirea artistică din hârtie: *tangram, origami, colaje, machetare și altele.*

Cercurile pot fi disciplinare (cercul de artă plastică ș.a.);

Cercurile pot fi și interdisciplinare/polidisciplinare(cercul de istoria artelor, cercul de compoziție, cercul de artă plastică și muzică ș.a.);

Cercurile pot fi axate pe probleme transversale (cercul de artă vizuală stradală; graffiti ș.a.).

Numărul cercurilor, tipologia cercurilor (și altor forme), durata de activitate a cercurilor, grupurile-țintă de elevi se reglementează de Regulamentul-cadru și Regulamentele interne/instituționale.

Proiectarea anuală a activității cercului:

1. Numele, prenumele cadrului didactic;
2. Competențe generale;
3. Competențe specifice profilului;
4. Bibliografie;
5. Administrarea activității cercului.

Domeniul de activitate/ profilul cercului	Denumirea cercului	Categorია de vârstă și numărul participanților (ani/clasa)	Categorია cercurilor	Forme de organizarea a activității cercului	Nr. total de ore pe an	
					Nr. de ore sem.I	Nr. de ore sem.II

Figura 3. Administrarea activității cercului

Proiectarea activității cercului poate avea următoarea structură:

Competențe specifice	Unități de conținut	Conținuturi tematice (detalii de conținut)	Nr. de ore (luna/săptămâna/data)	Resurse materiale și procedurale	Observații

Figura 4. Proiectarea activității cercului

Cadrele didactice care prestează astfel de servicii (cercuri), vor studia modele incluse în anexele din Curriculumul de bază pentru Educația Extrașcolară, domeniul ARTE:

- Proiectarea activității educaționale (activitate de cerc);
- Portofoliu proiectării activității cercului;
- Lista-supliment a materialelor necesare pentru organizarea procesului educațional în instituțiile de învățământ/extrașcolar etc.

2.2. Evaluarea în cadrul disciplinei Educație plastică

Procesul de evaluare în clasele gimnaziale va fi realizat pe baza Curriculumului Național Disciplina *Educație plastică* în clasele a V– VII-a (2019). Se va respecta cadrul contextual de proiectare și realizare a evaluării elevilor din clasa a V-a, în vederea adaptării acestora la sistemul de evaluare și notare aplicat în ciclul gimnazial în conformitate cu prevederile pct. 45, 46 din Regulamentul privind evaluarea și notarea rezultatelor învățării, promovarea și absolvirea în învățământul primar și secundar (aprobat prin ordinul MECC nr. 70 din 30.01.2020) și Metodologiei de evaluare criterială prin descriptori la disciplinele Educație muzicală, Educație plastică, Educație tehnologică și Educație fizică, Clasa a V-a (aprobată prin Ordinul Ministerului Educației, Culturii și Cercetării al Republicii Moldova, nr. 1324 din 08 septembrie 2018).

În atenția cadrelor didactice: Pentru anul de studii 2022-2023, la disciplina *Educație plastică* rămâne valabilă proiectarea evaluărilor: *evaluarea inițială (EI)* – predictivă; *evaluarea formativă (EF)* – continuă; *evaluarea sumativă (ES)* – finală (a se vedea curriculumul disciplinar p.23). Astfel, profesorul va putea să-și clarifice dacă repartizarea orelor pe module îi va permite să deruleze eficient procesul ECD; totodată, se creează o viziune de ansamblu asupra procesului didactic la disciplină. Deasemenea, reamintim că, conform Metodologiei ECD strategiile de evaluare aplicate pot fi: *instrumentale și non-instrumentale*.

În continuare se va promova realizarea *autoevaluării*: prezentarea sarcinii de lucru (produsului) și a criteriilor de succes; încurajarea elevilor pentru a-și pune întrebări legate de modul de realizare a sarcinii (conștientizarea criteriilor); aplicarea controlată a unor grile de autoverificare; încurajarea evaluării în cadrul grupului sau al clasei (evaluarea reciprocă); completarea unor fișe de autoevaluare la finalizarea unei sarcini de lucru relevante etc.

La începutul anului de învățământ/semestru *evaluarea inițială* se va realiza la primele lecții, pentru a determina gradul de formare la elevi a prechizițiilor necesare studierii cu succes a noii unități de învățare. Metodele de *evaluare inițială* se vor axa pe identificarea rezultatelor școlare în domeniul percepției și creației plastice. *Evaluare inițială* nu are rol de control, iar rezultatele se valorifică în scopul eficientizării procesului ulterior de predare-învățare-evaluare.

2.3. Instrucțiunea privind completarea catalogului școlar

În vederea implementării Curriculumului la disciplină, cadrele didactice și de conducere în continuare, vor ține cont de documentele reglatorii de ordin general și cele specifice disciplinei *Educație plastică*. Cadrele didactice sunt obligate să înregistreze în catalog rezultatele școlare ale elevilor conform normelor în vigoare. Rezultatele școlare ale elevilor la disciplina *Educație plastică* vor fi apreciate *în bază de criterii și descriptori, fără note*. La evaluările formative

proiectate și la evaluările sumative, în bază de criterii și descriptori se acordă **calificative**: foarte bine, bine, suficient. Astfel, în catalog se vor înregistra rezultatele școlare, conform:

- Calificativele se vor nota cu majuscule de tipar: FB – „foarte bine”; B – „bine”; S – „suficient”;
- Calificativele se vor scrie în catalog la data realizării respectivei evaluări, în termen de cel mult, cinci zile lucrătoare.
- În cazul în care elevul a absentat la o evaluare formativă proiectată, la acea dată se înregistrează absența lui. Cadrul didactic decide necesitatea perioadei de recuperare și realizează evaluarea elevului la o altă dată. La data respectivă se înregistrează calificativul obținut, iar în rubrica „Observații” (pe pagina din dreapta) se scrie majuscula de tipar „R” – recuperare. Pentru alte tipuri de evaluare nu se realizează evaluări repetate.

Evidența curentă a frecvenței și performanțelor elevilor, precum și a conținuturilor educaționale, se va realiza în catalogul școlar în conformitate cu „Instrucțiunea privind completarea catalogului școlar, clasele I-IV; (anexa 2) clasele V-XII”, aprobată prin Ordinul MEC nr. 336 din 18.05.2022.

2.4. Instrucțiuni privind managementul temelor pentru acasă

Atenționăm despre faptul că, rămâne validă *Instrucțiunea privind managementul temelor pentru acasă în învățământul primar, gimnazial și liceal* (ordinul MECC nr. 1249 din 22.08.2018). Temele pentru acasă din cadrul ariei curriculare **Arte** contribuie la dezvoltarea multilaterală a elevului, a capacității de receptare a valorilor artistico-estetice, orientând elevul spre interacțiunea cu Frumosul din viață și opera de artă. Temele pentru acasă se pot referi atât la aspectul instructiv: rezolvarea temelor din manualul școlar, lectura suplimentară a surselor din domeniul artelor, confecționarea diferitor produse creative etc., cât și la aspectul educativ: participarea la activități artistice, vizionări de expoziții, colecționarea reproducerilor a operelor de artă de diferite genuri etc. Volumul temei pentru acasă nu va depăși $\frac{1}{4}$ din volumul sarcinilor realizate în cadrul lecției. Realizarea în calitate de temă pentru acasă a unor sarcini complexe (lucrare practică, expoziții, portofoliu, referate) va fi eșalonată în timp, pe parcursul semestrelor, prin corelarea activităților realizate în clasă (ghidat) și acasă (lucru individual).

Tipologia temelor pentru acasă la Educație plastică:

- teme pentru acasă cu scop de valorificare a cunoștințelor;
- teme pentru acasă cu scop de formare/dezvoltare a competențelor;
- teme pentru acasă de creare a dexterităților și atitudinilor artistice;
- temele pentru acasă pot fi realizate inclusiv în formă scrisă, orală și practică.

Notă: în ciclul gimnazial în primele două săptămâni de studiu nu se dau teme pentru acasă; în perioada de vacanță, după probele de evaluare sumativă și în zilele de activități transdisciplinare, nu se vor da teme pentru acasă; nu se admite utilizarea temelor pentru acasă ca instrument de pedeapsă, teme cu volum mare și grad înalt de complexitate, exerciții repetitive, teme necunoscute și neexersate în clasă.

2.5. Asigurarea didactică la disciplina Educație plastică

Disciplina **Educație plastică** are un rol important în formarea/dezvoltarea personalității elevilor, în formarea unor competențe necesare pentru învățarea pe tot parcursul vieții, dar și integrarea acestora într-o societate bazată pe cunoaștere. Concepția didactică a disciplinei are la bază schimbarea accentului de pe instruirea artistico-plastică – pe educație **prin și pentru artele vizual-plastice**, în contextul educației estetice a elevilor.

În acest sens, disciplina **Educație plastică** este asigurată didactic cu **Curriculumul Național învățământul primar și Ghidul de implementare a Curriculumului pentru învățământul primar**

(2018), aprobat la Consiliul Național pentru Curriculum (Ordinul Ministerului Educației, Culturii și Cercetării nr. 1124 din 20.07.2018), **Curriculumul disciplinar Educație plastică cl.V-VII-a și Ghidul de implementare (2019)**, aprobat la Consiliul Național pentru Curriculum (Ordinul Ministerului Educației, Culturii și Cercetării nr. 906 din 17.07.2019), și cu **manuale** de Educație plastică, recomandate și aprobate de MEC.

Manualul de Educație plastică pentru clasa a VII-a este în curs de adaptare la noile cerințe curriculare, cele pentru clasa a V-a și a VI-a, editate în 2019, corespund Curriculumului disciplinar (2019) și oferă conținuturi de învățare bine structurate, însoțite de imagini clare, colorate, care au dimensiuni relevante pentru a fi analizate. Deasemenea, manualele sunt completate de imagini pictografice: figuri, scheme, desene, modele care favorizează situațiile de învățare/generalizare/ilustrare a cunoștințelor și experiențelor plastice, studiului elementelor de limbaj, analiza operelor de artă plastică etc. Momentul, în care elevul nu reușește să îndeplinească sarcina didactică în clasă, în manual există explicații de rigoare prin care vor fi eliminate lacunele în cunoaștere. Pentru buna desfășurare a procesului didactic, profesorul va identifica „pașii de realizare” din succesiunea sarcinilor didactice propuse în manual, propunând algoritmul de realizare a activității de creație. Utilizarea creativă a manualului școlar poate amplifica și concretiza valoarea artelor plastice în atingerea competențelor specifice, care orientează procesul educației spre formarea abilităților plastice în clasele gimnaziale.

III. ASIGURAREA MANAGEMENTULUI ȘI ACTIVITATEA ÎNTRUNIRILOR METODICE

3.1. Aspecte didactice și de management curricular la disciplină

În anul de studii 2022-2023, aspectul prioritar al MEC în vederea monitorizării implementării curriculumului disciplinar (ediția 2019) îl constituie calitatea procesului educațional în organizarea învățământului bazat de competențe. În vederea asigurării implementării documentelor curriculare pentru *Educația plastică*, în activitatea întrunirilor metodologice, pentru seminare, ateliere de lucru și laboratoare de bune practici se recomandă următoarele teme, care vor reflecta:

- ✓ aspecte de reflecție pentru platformele online desfășurate de MEC, educatieonline.md cu profesori de Educație plastică;
- ✓ tematici pentru activitățile de cercetare și promovare a experiențelor pedagogice pentru activitatea Comisiilor metodice raionale/municipale;
- ✓ subiecte pentru Comisiile metodice din instituțiile de învățământ, raionale/municipale;
- ✓ aspecte ale temelor propuse pentru dezvoltare în cadrul atestării cadrelor didactice, subiecte ce pot culmina cu elaborarea produselor/proiectelor din practica educațională, conform Regulamentului de atestare a cadrelor didactice (ordinul MECC nr.1091/2020).

În context, pentru activitatea întrunirilor metodologice a profesorilor de *Educație plastică* sunt recomandate **teme de cercetare profesională** de referință implementării elementelor de noutate ale curriculumului la disciplină, după cum urmează:

Predarea-învățarea-evaluare a (teme/exemple):

1. Managementul implementării calitative a curriculumului disciplinar la *Educație plastică* în clasele a V-VII-a (2019);
2. Imaginea și percepția în Educația plastică;
3. Elementele artistico-plastice fundamentale și accentuarea expresivității prin limbajul plastic în cadrul activităților de învățare la *Educație plastică*;
4. Utilizarea eficientă a noilor tehnologii ale informației și comunicării în învățământul la distanță;
5. ECD- instrument de asigurare a succesului elevului la *Educație plastică*;

6. Impactul culturii profesionale a cadrelor didactice asupra procesului de dezvoltare a sensibilității artistico-plastice a elevilor;
7. Dimensiuni ale *Educației plastice/vizuale*. Repere curriculare, metodologice și practice;
8. Conceptul de alfabetizare vizuală și aplicarea tehnicilor artelor plastice în condiții predominant practice.

3.2. Abordarea inter/trans disciplinară

Interdisciplinaritate

Recomandăm cadrelor didactice să includă mai multe **subiecte interdisciplinare** în procesul de învățare, pentru a spori și aprofunda experiența artistico-estetică, deoarece:

- se studiază un obiect/tehnică artistică sau un fenomen prin abordări multiple;
- se lărgeste și mărește gama de percepție și în multe cazuri se prelungește durata cunoașterii/cercetării;
- se deschid noi perspective în studiul unui obiect/tehnică/fenomen, pe care elevii le pot considera inițial neatractiv(pot fi făcute mai interesante prin adăugarea unui alt subiect, alt traseu de învățare);
- se lărgesc și aprofundează cunoștințele de bază și se formează aptitudinile necesare pentru atribuirea de sens pe mai multe subiecte; se oferă mai multe oportunități pentru învățare individualizată și contexte de socializare; se modelează și manifestă mijloacele personale de exprimare ale elevilor.

Metodele de predare interdisciplinară constituie un aspect al competențelor profesionale ale cadrelor didactice. Prin intermediul **abordării interdisciplinare** se deschid diferite perspective pentru elevi: să evalueze cunoștințele cu privire la originea și validitatea acestora, să integreze diferite blocuri de cunoștințe în propria judecată sau să includă diferite concepte, modele comportamentale și scheme de semnificație specifice subiectului în interpretarea situațiilor, faptelor și fenomenelor etc.

În continuare, propunem o secvență dintr-un proiect de stimulare a creației elevilor printr-o activitate interdisciplinară:

Forma de organizare a activității: grupuri mici;

Competență specifică:

EP 2. Exprimarea de sine prin creații vizual-plastice, demonstrând creativitate și gust estetic.

EM 1. Receptarea muzicii în situații de învățare și cotidiene, exprimând atitudine pozitivă pentru cunoașterea de sine și a lumii prin arte.

Unitate de competență: 1.3. Aprecieră modalităților de transformare a formelor reale în creațiile vizual-plastice.

<i>Denumirea activității</i>	<i>Atelierul de creație</i>
Participanți:	Elevii clasei/lor a V-a
Responsabili de activitate	Prof.EP/EM
Locul desfășurării	Sala de clasă
Resurse materiale	Hârtie colorată/albă, creioane, riglă, acuarele, carioca, imagini, computer, casetofon, instrumente muzicale etc.
Evaluarea	Noninstrumentală/autoevaluarea
Rezultate așteptate	28 elevi participanți la activitate 15 lucrări decorative, 4/5 cântece populare audiate/ interpretate 1 jurnal completat
Descrierea activității: activitatea va fi organizată în grupuri a câte 6-8 elevi; o grupă va exersa în stilizarea formelor simple naturale (frunze, flori, păsări, omul, soarele și luna etc.); a doua grupă va identifica și interpreta creații folclorice în care se cântă despre floră, faună, tradiții (<i>Tradiții și obiceiuri muzicale în familie, școală, comunitate</i>); a treia grupă va crea motive decorative cu posibila tematică: <i>Lumea vegetală în ornamente, Ornamentele</i>	

geometrice, Reprezentarea animalelor în ornamentele populare, Omul în motivele ornamentale, Pomul vieții din elementele stilizate;

a patra grupă va descrie și completa un jurnal de păstrare a tradițiilor populare în muzică și arta decorativă din cadrul activității date;

După finalizarea creării produselor de grup, se va efectua evaluarea prin *turul galeriei*. Feedbackul dat de fiecare grup se va acorda prin implicarea tuturor membrilor grupei, fiind și un punct de vedere acceptat de întreaga grupă/clasă.

Transdisciplinaritate

Notă: STEAM este o abordare educațională care folosește Știința, Tehnologia, Ingineria, Arte și Matematică ca puncte de acces pentru ghidarea învățării integrate, bazată pe principii specifice, care încurajează elevul să investigheze, să experimenteze, să rezolve probleme, să fie creativ și să creeze produse pentru a găsi soluții la unele dintre provocările pe care le întâmpinăm în întreaga lume.

Proiectele STEAM se vor realiza în comun cu profesorii ce predau disciplinele implicate în aceste proiecte. Pornind de la o problemă/temă, se formulează o listă de întrebări posibile, în baza cărora fiecare profesor construiește traseele de învățare, cu referință la strategii, conținuturi și produse/finalități atinse. Timpul, rezervat pentru realizarea proiectului, diferă de la proiect la proiect: de la o săptămână, până la două-trei luni.

Interesul, curiozitatea, capacitatea de a găsi soluții la o problemă și a fi creativ în găsirea soluțiilor din diferite perspective (domenii de cunoaștere, discipline școlare, domenii de activitate) se află în centrul acestei abordări, fapt ce rezumă întrunirea artelor și științelor în educația STEAM. Învățarea în baza proiectelor STEAM impune un anumit spirit de comunicare în clasa/colectivul de elevi. Comportamentul și relațiile membrilor unei clase se dezvoltă într-un mediu activ de învățare, cadrul didactic gestionând o varietate de strategii specifice.

Menționăm că: un proiect STEAM poate derula, dacă elevii explorează tehnici artistico-plastice, studiază creațiile artiștilor plastici/compozitorilor, aplică abilitățile pentru a crea, a răspunde, a interpreta/ prezenta și a se conecta prin artă la cunoaștere/învățare. Astfel de activități transdisciplinare pot avea loc în atelierul de artă sau sala de muzică, dar și în alte spații școlare.

În Curriculumul disciplinar sunt prezente mai multe tematici de proiecte STEAM, care favorizează învățarea transdisciplinară.

Dezvoltarea unui proiect STEAM poate fi inițiat de la teme de ordin integrator, din care se pot formula întrebări pentru diferite domenii de cunoaștere sau discipline școlare din diferite arii curriculare:

MODELUL 1. Identificarea conexiunilor dintre arte și alte domenii de cunoaștere.

Tema: **Limbaajul tradiției. Figuri și forme în cotidian (clasa a VII-a)**

Problema: Cum se raportează forma și conținutul?

Perspective de cercetare și învățare prin arte;

Figuri și forme în design vestimentar: modele, semnificație, stil/ util;

Figuri și forme în ornamentele ieii, covorul național, în pavaj etc.;

Figuri în artă și natură;

Organizarea imaginii artistice în diferite forme ale artei muzicale;

Figuri și forme în compoziția de dans, etc.

MODELUL 2. Construirea conexiunilor în baza unor întrebări esențiale.

Tema: **Privind pe geam (clasa a VI-a)**

Lista întrebărilor:

Cum arată peisajul văzut prin geam?

Cum înțelegem/deosebim expresiile „Culoarea naturii” și „Pictura despre natură”?

Ce sunete auzim în mediul naturii rurale? În mediul urban?

Ce comunică senzațiile mele (auditive, vizuale, olfactive etc.) la receptarea lumii din jur?

Care este mesajul secret al operelor de artă cu referire la lumea în care trăim?

Există o serie întreagă de astfel de modele, care favorizează dezvoltarea proiectelor STEAM. Astfel, tot pentru activitatea întrunirilor metodologice a profesorilor de *Educație plastică* sunt recomandate **teme de cercetare profesională** ce întrunesc elemente de abordare a inter-transdisciplinarității, după cum urmează:

Abordarea inter- și transdisciplinară (teme/exemple):

1. Metodologia formării și dezvoltării competențelor inter/transdisciplinare ale elevului în cadrul disciplinei *Educație plastică*;
2. Integrarea învățării experiențiale prin intermediul disciplinei ariei curriculare Arte;
3. Etapele de conștientizare a experienței artistice în procesul de învățare;
4. Modelizarea practică: învățarea experiențială la disciplinele ariei Arte cu deschideri spre inter- și transdisciplinaritate;
5. Integrarea artelor în procesul de învățare STEAM;
6. Identificarea și aplicarea subiectelor interdisciplinare în procesul de învățare pentru sporirea și aprofundarea experienței artistico-estetice.

3.3. Agenda activităților educaționale

În conformitate cu prevederile articolul 85 din *Regulamentul-tip de organizare și funcționare a instituțiilor de învățământ primar și secundar, ciclul I și II*, cu privire la atribuții, **Comisia metodică la nivelul instituției școlare, va urmări:**

- Elaborarea unui plan de activitate în vederea valorificării temei de cercetare și aplicare (parte a planului de activitate al comisiei metodice);
- Implementarea aspectelor teoretico-metodice a temei de cercetare și aplicare în cadrul orelor;
- Diseminarea experiențelor avansate și a modelelor practice de punere în aplicare a temei de cercetare prin publicarea buletinelor școlare și/sau a articolelor de specialitate.

Fiecare comisie metodică are libertatea de a selecta una sau mai multe teme pentru cercetare și aplicare în cadrul seminarelor teoretico-practice la nivel instituțional, raional sau municipal.

Responsabilitatea pentru organizarea eficientă a comunității cadrelor didactice și a Comisiei metodice instituționale revine tuturor actorilor implicați în procesul didactic după cum urmează:

Cadrul didactic:

- ✓ este responsabil de respectarea și aplicarea documentelor curriculare, inclusiv a Reperelor metodologice la disciplină, în vederea organizării calitative a demersului educațional la Educația plastică;
- ✓ desfășoară lecții/activități specifice disciplinei;
- ✓ completează portofoliul Cadrului didactic etc.;

Șeful Comisiei Metodice:

- ✓ elaborează planul de activitate a comisiei, stabilește tema de cercetare în colaborare cu membrii acesteia;
- ✓ acordă consultanță la întocmirea proiectărilor didactice;
- ✓ coordonează pregătirea pentru concursuri, expoziții;
- ✓ reflectă în procesele verbale activitatea desfășurată la ședințele comisiei cu analiză concretă, propuneri, decizii luate în comun acord, astfel realizând și gestionând portofoliul comisiei metodice etc.;

Managerii în educație:

- ✓ utilizează *Curriculumul* pentru monitorizarea calității procesului educațional;
- ✓ avizează proiectele de lungă durată;
- ✓ monitorizează realizarea activităților artistice extrașcolare desfășurate la nivel de instituție, sector, municipiu (vernisaaje, întâlniri cu artiști plastici, participări la concursuri școlare etc.);

IV. BIBLIOGRAFIE ȘI ADRESE WEB UTILE

1. Arta în istoria umanității. Enciclopedia RAO, București, 2002.
2. Arnheim R. Arta și percepția vizuală: o psihologie a văzului creator. Iași: Polirom, 2011, 504 p.
3. Botez-Crainic, A. - Istoria artelor plastice, Vol. I-IV. Editura R. A., București, 1998.
4. Brigalda-Barbas E. Evoluția picturii de gen din Republica Moldova. Chișinău, 2002.
5. Băran V., – Album Metodic de creație artistică plastică, ed. Arta grafică, București
6. Puică-Vasilache E., Ursu Z., Educația plastică, Manual pentru clasa a V-a; clasa a VI-a, Editura Litera Internațional, Chișinău, 2020.
7. Morel M., Mocanu-Nosco R., Frumosu A., Educația plastică, Manual pentru clasa a VII-a , Editura Știința, Chișinău, 2016.
8. Morel M., Mocanu-Nosco R., Frumosu A., Educație plastică, clasele VII, Ghid pentru profesori, Editura Știința, Chișinău, 2010.
9. Puică-Vasilache E., Ursu Z., Educație plastică, clasele V – VI, Ghid pentru profesori, Editura Litera, Chișinău, 2008.
10. Șușală I., Petric G. Educația vizuală de bază. București: Humanitas, 2009.

Adrese web utile:

1. http://bibliotecascolara.ro/Elena_Taralunga/Modalitati_de_dezvoltare_a_capacitatilor_creatoare.pdf această sursă vă va oferi posibilitatea de a studia și aplica diverse modalități de dezvoltare a capacităților creatoare ale elevilor prin conținuturile artelor plastice.
2. <http://www.uamsibiu.ro/studenti/docs/cursuri/3/PIPP-abilitati-practice.pdf> Aici veți găsi metodologia instruirii prin joc și diverse anexe ce prezintă confecționarea pe etape a diverselor articole de décor.
3. http://www.academia.edu/4289363/93039305_Educatie_Plastica_Si_Metodica
4. http://www.banaterra.eu/romana/files/imaginea_vizuala.pdf
5. Лазарев В.Н. Андреа Монтенья. – В кн.: Старые итальянские мастера. М., 1973
https://www.krugosvet.ru/enc/kultura_i_obrazovanie/izobrazitelnoe_iskusstvo/MANTENYA_ANDREA.html
6. Ce să cauți în lecțiile și școlile STEAM: <https://artsintegration.com/what-is-steam-education-in-k-12-schools/#whysteam>
7. YAKMAN, G., *STEAM Education: an overview of creating a model of integrative education* – <http://www.iteaconnect.org/Conference/PATT/PATT19/Yakmanfinal19.pdf>
8. RILEY, S., Ce este educația STEAM? <https://artsintegration.com/what-is-steam-education-in-k-12-schools/#whysteam>
9. Holism – teoria revoluționează lumea științei. <http://www.holism.ro/holism-teoria-revoluționeaza-lumea-stiintei/>
10. <https://artsintegration.com/what-is-steam-education-in-k-12-schools/#whysteam>
11. Elliot Eisner. <https://ed.stanford.edu/news/elliott-eisner-champion-arts-education-dead-80>

Parteneri și platforme educaționale utile:

- <http://www.ise.md/>;
- <http://www.ise.ro/>
- <http://prodidactica.md/>
- <http://asociația-profesorilor.ro/linkuri/selectii-linkuri/>
- iFprofs (<https://www.ifprofs.org/>);
- eTwinning (www.etwinning.net);

- <http://www.didactic.ro/resurse-educationale/invatamant-gimnazial>;
- iEARN(www.iearn.org), <http://iearnmoldova.weebly.com/projects.html>
- <http://www.archeus.ro/lingvistica/main> și altele.

Valentina Gaiciuc, consultant principal, Direcția învățământ general,
Ministerul Educației și Cercetării

Ursu Zinaida, grad didactic superior, IPLT „Ginta Latină”, mun. Chișinău

Prisăcaru Lilia, grad didactic superior, IPLTPA „Ion și Doina Aldea Teodorovici”, mun. Chișinău